

OPISKELIJOIDEN PUHEENVUORO KUULEMISTILAISUUTEEN/ lina Myllymäki (Puheenjohtaja 1.6.2009 alkaen), SOOL ry

Arvoisat opetusharjoitteluiden asiantuntijat

Opetusharjoittelut ovat yksi opettajankoulutuksen tärkeimpiä sisältökokonaisuuksia. Opetusharjoittelun tarkoitus on antaa kattava ja realistinen kuva opettajan työstä, sisältäen tutustumisen kodin ja koulun kanssa tehtävän yhteistyöhön, opettajan hallinnollisiin tehtäviin, arviointiin, erilaisuuden kohtaamiseen, oppilashuoltotyöhön sekä opetussuunnitelman noudattamiseen, laatimiseen ja kehittämiseen. Henkilökohtainen ohjaus on oleellinen osa kaikkea opetusharjoittelua.

Opiskelijat kokevat onnistuneen harjoittelun lähtökohdaksi laadukkaan ohjauksen. Henkilökohtainen ohjaus on oleellinen osa kaikkea opetusharjoittelua. Ohjaajan tehtävänä on ohjata opetuksen suunnittelussa, seurata opetusta ja antaa jatkuvaa, rakentavaa ja motivoivaa palautetta opiskelijalle. Ohjaajan tulee myös huomioida ja antaa tilaa opiskelijan oman opettaja persoonan kehittymisen tukemiseen. SOOLin muutama vuosi sitten tehdyn selvityksen mukaan, opiskelijat kokivat, että pääasiallisesti ohjaustoiminta oli ollut laadukasta ja riittävää. Positiivista luettavaa onkin Jorma Vainionpään koostamassa raportissa opiskelijoiden kokeneen edelleen ohjaustoiminnan harjoittelussa onnistuneeksi.

Harjoittelukouluissa on erikoistuttu pedagogisen asiantuntijuuden sekä ohjauksen kehittämiseen. Opiskelijoilta kerätään harjoittelun jälkeen sekä kirjallista että suullista palautetta, joiden perusteella harjoitteluja valvotaan ja kehitetään koko ajan. Harjoitteluiden kehitys on ollut jatkuvaa ja se pohjautuu aina opiskelijoilta kerättyyn palautteeseen. Harjoitteluista saatua palautetta tulee jatkossakin käyttää osana harjoittelujen kehittämistä.

Viimeisten vuosien aikana tapahtunut harjoitteluiden kehittämistyö on ollut huomattavaa ja harjoitteluja muokataan koko ajan paremmin opiskelijoiden tilannetta palveleviksi ja omaa ammatillista kehittymistä tukevaksi. Tällainen jatkuva ja tarkoituksenmukainen kehitystyö on mahdollista harjoittelukouluissa, jotka sijaitsevat ylipiston tiedekuntien läheisyydessä ja joiden toiminnan yksi luonnollinen osa on ohjattujen harjoittelujen kehittäminen. Harjoitteluiden kehittämisen yhteydessä on myös muistettava, että niitä ei voi kehittää irrallaan pedagogisten opintojen kokonaisuudesta.

Vainiopään raportista käy selville, että kaikki opiskelijat eivät nähneet tai löytäneet yhtymäkohtia teoreettisten opintojen ja harjoittelun välillä. Oppiainekohtaisia harjoitteluita ohjaavilla didaktikoilla olisikin mahdollisuus

selkeyttää yhtymäkohtaa opiskelijoille, koska he opettavat sekä teoriaopintoja että ohjaavat opetusharjoitteluita. Harjoittelun ohjauksessa didaktikon roolia tulisikin korostaa entisestään. Ohjaustyön tavoitteellisuuden vuoksi didaktikolla on oltava kokemusta myös opettamisesta. Didaktikko on tärkeä linkki opettajankoulutusyksikön, harjoittelijan ja harjoittelupaikan kolmikantayhteistyössä.

SOOLin tavoitteet opettajankoulutukselle ohjelman keskeisimmäksi teemaksi on nostettu erilainen oppija, kuten monikulttuurisen oppijan kohtaaminen ja erityispedagogiikan tarve. Tällä hetkellä opettajankoulutuksessa ei anneta tarvittavia valmiuksia kohdata erilaisia oppijoita eikä tarvittavia työkaluja yhteistyöhön vanhempien kanssa. Huolestuttavaa on lukea tämän asian myös nousevan Vainionpään raportissa esille. Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto toivookin, että tähän asiaan kiinnitetään jatkossa erityistä huomiota.

Monipuolisemman kuvan opettajan arjesta opettajaopiskelija saa suorittamalla osan harjoitteluistaan kenttäkouluissa. Esimerkiksi joissakin opettajankoulutusyksiköissä luokanopettajaksi opiskelevat voivat tehdä vapaavalintaisen harjoittelu mm. erityiskoulussa tai yläluokkien puolella, riippuen muun muassa opiskelijan sivuaineopinnoista. On tärkeää pitää kenttäkoulu edelleenkin yhtenä osana harjoitteluverkostoa.

Toimiakseen kenttäkouluverkosto edellyttää tiivistä yhteistyötä normaalikoulujen ja niiden opettajien kanssa. Tämän lisäksi kuntien kouluilla harjoitteluja ohjaavien opettajien tulee olla motivoituneita ja valmiita kouluttautumiseen ohjausta varten. Jokaiselle ohjaavalle opettajalle tulee myös maksaa ohjauksesta kuuluva palkkio. Harjoitteluiden osittainen kunnallistaminen ei saa olla säästökeino, jolla harjoittelujen ohjauksen taso laskee. Meidän kaikkien etujen mukaista on monipuolisten ja toimivien harjoittelujen yhdistelmä. Se on kehitettävissä jo toimivan harjoittelukoulujärjestelmämme ympärille.

Vainionpää kiteyttää raportissaan onnistuneesti harjoittelun tärkeimmät kulmakivet; ammattitaitoinen ohjaus, oma sitoutuminen ja vertaiskontaktit. Vertaispalaute ja vertaistuki ovat opiskelijalle tärkeää.

Harjoitteluparimenetelmä on harjoittelijalle ihanteellinen tapa. Harjoittelun aikana luokassa ei kuitenkaan saa olla liian montaa harjoittelijaa yhtä aikaa, jotta ohjaaja pystyy keskittymään myös ohjaustehtäväänsä täysipainoisesti. Osa harjoittelukouluista on tällä hetkellä liian täynnä harjoittelijoita.

Tärkeän huomion teki myös Riitta Jyrhämä. Opetusharjoittelussa opiskelijan tulisi nähdä ekspertejä eli opettajia työssään. Ei siis vain muita opetusharjoittelijoita.

Suomalaiset lapset ja nuoret ovat pärjänneet kansainvälisessä vertailussa erinomaisesti. Yhtenä erittäin suurena tekijänä pidetään korkeatasoista, laadukasta opettajankoulutustamme sekä harvinaista harjoittelukoulujärjestelmämme. Sitä pidetään erittäin merkittävänä laatutekijänä opettajankoulutuksellemme. Tuleva yliopistolaki ja opettajankoulutuksen rahoitus eivät saa romuttaa tätä järjestelmää.

Opetusharjoittelu on erittäin tärkeä ja opettavainen osa opettajankoulutusta. Opiskelijalle se voi olla ensimmäinen ja ainoa kokemus opettajan työstä ennen työelämään siirtymistä. Vaikka aiempia kokemuksia olisikin, harjoittelu antaa mahdollisuuden harjoitella koulutuksessa opittua uusia taitoja ohjaavan opettajan tukemana. Koko harjoittelujärjestelmämme vaatii kriittistä tarkastelua ja jatkuvaa kehitystä, kuten muukin opettajankoulutuksemme. Opetusharjoittelun kehittämiseen täytyy panostaa jatkuvasti. Sen kautta voidaan uudistaa opettajien työskentelykulttuuria painottaen vuorovaikutusta ja avoimuutta ympäröivään yhteiskuntaan.

SOOLin Suositukset harjoittelun ohjaukselle on opas niin opiskelijoille kuin harjoittelun ohjaajille. Kaikki kiinnostuneet löytävät sen nettisivuiltamme (www.sool.fi)